

Klooga koonduslaagri ja Põllkülas asuva ingerlaste matmispaiga väliekspositsiooni ideevõistluse žürii koosoleku lõpp-protokoll

Toimumiskoht: Eesti Arhitektide Liit, Lai 31, Tallinn

Toimumisaeg: 02.10.2012 kl 10.00-12.20

Osaesid:

Žürii liikmed:

Marju Reismaa, Kultuuriministeerium, muuseumiõunik
Inge Laurik-Teder, Eesti Ajaloomuuseum, arendusdirektor
Amnon-Juzef Luvistsuk, MTÜ Eesti Juudi Muuseumi direktor
Andrei Kormashov, Kujundusgraafikute liidu esindaja
Katrín Koov, Eesti Arhitektide Liidu esindaja, arhitekt
Lembit-Kaur Stöör, Eesti Arhitektide Liidu esindaja, arhitekt
Andres Levald, Eesti Arhitektide Liidu esindaja, maastikuarhitekt

Protokollis: Signe Liivaleht, Eesti Arhitektide Liit

04.07.2012-24.09.2012 Eesti Ajaloomuuseumi poolt koostöös Eesti Arhitektide Liiduga läbiviidud ideevõistluse eesmärgiks oli leida Klooga koonduslaagri ja Põllkülas asuva ingerlaste matmispaiga väliekspositsiooni parim kontseptuaalne ja arhitektuurne lahendus.

Ekspositsiooni teema oli Saksa okupatsioon ja holokaust Eestis.

Ideevõistlusele esitati tähtajaks, 24. septembriks 2012 kolm võistlustööd: vastavalt märgusõna **METS**, märgusõna **MÄLETAME** ja märgusõna **VÄLENDIK** all. Hankekomisjoni otsusega tunnistati kõik kolm võistlusele esitatud tööd kvalifitseerunuks.

Võistlustöö märgusõna all MÄLETAME vastas kõikidele võistlustingimustele. Töö märgusõna all VÄLENDIK vastas samuti põhimõtteliselt kõikidele võistlustingimustele. Töös oli esitamata Põllküla matmispaiga lahendus. Seletuskirjas oli aga selle kohta märged, et see lahendatakse sarnaselt Klooga mälestusmärgile pakutud lahendusega. Töös märgusõna all METS puudus info Põllküla matmispaiga lahenduse kohta. Oli aga arusaadav, et eelduslikult on Põllküla matmispaiga lahendus sama, kui Kloogal. Muus osas olid kõik võistlustingimused täidetud.

Žürii tutvus nii iseseisvalt kui arutelu käigus kõigi kolme võistlustööga ning selgitas anonüümselt märgusõnade kaudu välja ideelahenduste paremusjärjestuse.

Ideevõistluse žürii lõppotsus:

1. Kuulutada ideevõistluse võitjaks võistlustöö märgusõnaga MÄLETAME.
1. Anda II koht võistlustööle märgusõnaga METS.
2. Anda III koht võistlustööle märgusõnaga VÄLENDIK.
3. Jagada ideevõistluse auhinnafond 5 500,00 eurot järgmiselt:
  - peapreemia (võitja auhind) 2 500,00 € – võistlustöö märgusõnaga MÄLETAME autoritele
  - II koha auhind 2 000,00 € – võistlustöö märgusõnaga METS autoritele
  - III koha auhind 1 000,00 € – võistlustöö märgusõnaga VÄLENDIK autoritele.

Tööde analüüs/žürii kommentaarid võistlustöödele:

Kõik võistlusele esitatud tööd olid omanäolised ja iga töö oli oma kategoorias tervik. Töö märgusõna all METS on objektipõhine ja töö märgusõna all VÄLENDIK valdavalt stendipõhine. Võistlustöö märgusõna MÄLETAME all on neist kõige terviklikum maastikuline lahendus.

Üheski võistlustöös ei pakutud välja ekspositsiooni stendi graafilist lahendust, samas kui stendidega väliekspositsiooni puhul on visuaalsel ja sõnalisel küljel väga suur kaal (informatsioon peab olema hästi loetav, nähtav, võimalikult hästi rakendatav ja teemale vastavalt lahendatud). Seda silmas pidades tulnuks võistlustingimustesse sisse kirjutada nõue kaasata võistlustöö tegemisse graafiline disainer. Võidutöö realiseerimiseks tuleb edasisse tööprotsessi kindlasti kaasata pädev graafiline disainer. Võistlustingimuste nõue lähtuda Ajaloomuuseumi visuaalsest identiteedist peaks olema siduv, edasiarendus endise koonduslaagri siltide ja viitade visuaalset keelt arvestav.

MÄLETAME

Töö positiivsed küljed:

- Täidab kõige enam võistlusega püstitatud eesmärgid.
- Esitatud töödest kõige enam läbitöötatud.
- Sulandub hästi maastikku.
- Pakutud lahendus on avatud ja paindlik, mis võimaldab töö realiseerimise korral selle edasiarendamist nii, et säilib põhiidee (nt vajadusel saab töö teatud osi pakutud lahendusest ka välja jätta, vähendada mahtu).
- Vormilt ja sisult terviklik ning kaasaegne, teemale sobivalt diskreetne.

- Eeliseks teiste võistlustööde ees on antud töö puhul asjaolu, et ekspositsioon avaneb koheselt ka rongiga kohale saabujaile (ekspositsiooni 1. stend on paigutatud Klooga rongipeatusesse).

Töö negatiivsed küljed:

- Lahenduse materjalikasutus liialt linnalik – sobitub rohkem linnaruumi kui metsa. Edasisel projekteerimisel kaaluda materjalide valikut.
- Klooga terroriohvrite ühishaua puhul nähakse liiga suures mahus ette ümberehitus- ja korrastustöid. Monument on muinsuskaitse all ja ilmselt selle ümberehitamine ei ole lubatud.
- Ekspositsiooni katvad klaastahvlid pole kuigi vandaalikindlad.
- Nurga all olevate, klaasiga kaetud ekspositsioonimaterjalide vaatamismugavus küsitav (klaasi pind liialt peegeldav).

METS

Töö positiivsed küljed:

- Metsaga arvestav töö.
- Lahendus meelde jääv, korduvad kolmnurksed elemendid, nõ ekspositsioonipesad moodustavad tugevaid ruume.
- Vormi poolest kõige huvitavam ja visuaalselt kõige haaravam töö.
- Infotahvlite, istepinkide, raja piirete ning prügikastide materjaliks pakutud materjal – Cor-ten teras – harmoniseerub ümbrusega ja sulandub hästi metsaga kaetud alale.

Töö negatiivsed küljed:

- Lahendus on liialt monumentaalne. Tekib küsimus, miks peaks looma Kloogale monumente veel juurde.
- Lihtne ja selge, kindlalt määratletud idee, aga puudub mitmekihilisus. Edasiarendamise potentsiaal väike.
- Ekspositsiooni graafilise poole tehniline lahendus (nt ekspositsioonis olevad pildid) on küsitav.

VÄLENDIK

Töö positiivsed küljed:

- Sügava metafoorse kontseptsiooniga töö (maastik kui mälestusmärk, mets kui side mineviku ja oleviku vahel). Idee kajastub pigem seletuskirjas.

Töö negatiivsed küljed:

- Võistlustöö idee väljatoomiseks pakutud ruumilised võtted ei ole õnnestunud.

- Asendiplaaniline idee pole sidus. Väljapakutud struktuur on hajus ja tervikuna raskesti läbitav.
- Ekspositsiooni lahendus – viidastik ainsa visuaalse elemendina – mõjub liialt mehaaniliselt, selles puudub mäng vormidega.
- Liialt kalmistulik lahendus.
- Ei sulandu maastikku ega arvesta maastikuga.
- Jalgtee lahendus ebapraktiline.
- Arvestades seletuskirjas esitatud töö lähtepunkti – mets fooniks – peaks ekspositsioon võimaldama külastajal rohkem metsas ringi liikuda selle asemel, et edasi-tagasi käia.
- Esitatud töödest kõige vähem vandaalikindel.
- Põhjendamata on stendide paigaldamine väljapoole võistlusala teisele poole Keila-Paldiski raudteed.

Marju Reismaa, Kultuuriministeerium, muuseumiõunik.....

Inge Laurik-Teder, Eesti Ajaloomuuseum,
arendusdirektor.....

Amnon-Juzef Luvistsuk, MTÜ Eesti Juudi Muuseum direktor.....

Andrei Kormashov, Kujundusgraafikute liidu esindaja.....

Katrin Koov, Eesti Arhitektide Liidu esindaja, arhitekt.....

Lembit-Kaur Stöör, Eesti Arhitektide Liidu esindaja, arhitekt.....

Andres Levald, Eesti Arhitektide Liidu esindaja, maastikuarhitekt.....